

Narodni Socijalist

Uredništvo je v „Narodnem domu“, I. nadstropje.
Upravništvo na Marijinem trgu št. 8. — Telefon št. 44.

Dopisi naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto.

„Narodni Socijalist“ velja v Ljubljani in po pošti:
celo leto naprej . . . K 16— četrt leta . . . . . K 4—
pol leta . . . . . K 8— en mesec . . . . . K 1:50

Oglase se računa po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok
ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 v, za večkrat popust.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Ivan Dobravec:

Naša bodočnost.

Slovenski proletarijat se vedno bolj otresa tujega gospodstva, pod katerim je moral v dobi avstrijskega suženjstva služiti svojim narodnim in stanovskim sovražnikom. Naše uradništvo, naši duševni in ročni delavci, mali obrtniki, sploh vsi, ki živijo od svojega dela, so spoznali, da je njih rešitev v samoosvojitvi svojih pravic, katere morajo zastopati v vladi le ljudje iz njihovih vrst, ki imajo razum in voljo pomagati slovenskemu proletarijatu do boljše socialne in kulturne bodočnosti.

Žalostne so bile razmere za slovensko delavstvo v bivši Avstriji. Razcepjeni v narodnem in političnem oziru so morali naši delavci delati tlako kapitalistom in drugim izkoriščevalcem delavskih moči. Mednarodni in brezdomovinski socializem, katerega voditelji so sedeli v Berlinu in na Dunaju, je uničeval čut narodnega socializma. Rdeča internacionala si je delala kapital iz slovenskih žuljev. Naše delavstvo ni samo delalo za povečanje kapitala svojih delodajalcev, ampak je moralo tudi služiti kot sredstvo v dosegu brezdomovinskih ciljev nemških socialno-demokratskih voditeljev.

Zastoj je iskal slovenski delavec pravico na domačih tleh. Naša zemlja, naši prideiki, naša obrt, naše potrebe mu niso mogle dati poštene, človeka vredne eksistence. Moral je v tujino, kjer so mu izmogli tujci vse moči. Strt na duhu in na telesu se je vračal v domovino, kjer so paševali privandanci in odjedali vsakdanji kruh njegovi družini. Pod pokroviteljstvom rdeče internacionalne je polnil sovražni tujec naše tovarne in se norčeval iz narodno čutečega slovenskega delavca.

S poginom avstrijske strahovlade je odklenkalo tudi nemški internacionalni, ki je v takozvani jugoslovanski socialni demokraciji zaosnovala svojo brezdomovinsko podružnico tudi v Sloveniji. Kakšne cilje zasleduje in kako skrbi za slovensko delavstvo ta podružnica, je slovenski javnosti znano. Glavno

besedo pri nji imajo tuji-brezdomovinci. Cilj slovenske internacionalne je razdelitev naše domovine med Nemce in Italijane če ne v političnem pa v gospodarskem oziru. Njih načelo: delavec je povsod doma, osvetljuje vse delovanje socialnih demokratov za slovensko delavstvo. Internacionala ubija duševno in telesno malega človeka, ker mu kaže nedosegljive cilje, ki služijo socialnim demokratom za izkoriščanje ubogega delavstva in vseh onih, ki so brez političnega prepričanja ali pa iz strankarske nezadovoljnosti postali njihovi pristaši. Njihov boj proti kapitalizmu je le pesek v oči, ker so sami voditelji socialnih demokratov pogosto največji kapitalisti. Dobičkoželjnost je ena najznačilnejših lastnosti internacionalne.

Hinavščina in brezdomovinstvo slovenske internacionalne je odprla oči slovenskemu proletarijatu, ki se je zavedel svojih pravic v svobodni domovini, kjer morajo biti vsi državljani svobodni in enakopravni in kjer mora izginiti vsak upliv tujega gospodstva na delavske in gospodarske razmere. Narodni socializem je tista moč, ki je edina zmožna uveljaviti in uresničiti zahteve slovenskega proletarijata. Slovenski delavec mora dobiti doma toliko kruha, kolikor ga potrebuje on in njegova družina. Socialna zakonodaja mora priti na pomoč revnim slojem, ki jih je dosedaj izkoriščal tujec-kapitalist. Da se pa vse to uresniči, je treba, da se združijo vsi, ki nimajo do sedaj nobene zaslombe v nobeni politični stranki. Naše narodno delavstvo se mora skupno z uradništvom in sploh z vsemi, ki so odvisni od svojega dela, združiti v veliko samostojno organizacijo, ki se bo udeleževala tudi v političnem življenju. Slovensko delavstvo mora imeti pravico do zakonodaje v dobrobit celokupnega jugoslovanskega proletarijata. Le tedaj, če bomo združeni vsi v močno skupino, ki bo mogla klijubovati kapitalističnim in mednarodnim

strankam, bomo dosegli, da se bo upošteval naš glas, ki postaja vedno bolj odločen za nadaljni razvoj slovenskega proletarijata.

Za pravico!

Potek svetovne vojne je dokazal, da je imperijalizem zapadnih kapitalistov ravno tako nasilen, kakor je bil pruski militarizem, pod katerim so ječali mali narodi t. j. Slovani in predvsem najmanjši med njimi — Slovenci. Sklepi pariške mirovne konference se ne razlikujejo veliko od raznih drakoničnih odredb v Berlinu in na Dunaju, katerih smo bili vajeni še pred dobrim pol letom, ko je zapadna Evropa skupno z Wilsonom prorokovala skorajšno osvoboditev malih narodov izpod nemško-avstrijsko-madžarskega jarma.

Načela pravičnosti in samoodločbe narodov so bile le program, s katerim so vabili zapadni imperijalisti male narode v takozvani srednji Evropi na svoj politični koncert. Kakor hitro pa je bil zlomljen oholi pruski militarizem, so godci v Parizu začeli svirati popolnoma drugačne melodije in se niso več menili za dirigiranje kapelnika Wilsona.

Jugoslovani smo se sicer združili in proglasili svojo svobodo v enotni državi, toda gospodje v Parizu so pozabili na svoj program, ki jim je pomagal do zmage. Pijani zmage in obdani od vseh kapitalističnih dobrot nimajo ne zmisla in ne volje za naše potrebe, kaj šele za naše pravice. Na ljubo svoji italijanski prijateljici — politični vlačugi, katere maščevalnosti in nezvestobe se bojijo, so odrezali najlepši kos naše zemlje in ga podarili svoji apeninski priležnici, ki se raduje nad našo žalostjo. Kakor nesramna Herodijada z odsekano glavo Janeza Krstnika, tako pleše in skače pred zeleno mizo pariških gospodov nesramna Italija z odrezanimi udi našega naroda, ki kličejo po maščevanju.

Zahtevali smo priznanje svojih pravic na svoji zemlji. Milosti nismo

iskali in je tudi ne bomo. Naša samozavest, da smo v pravici, nam zadostuje. Pretrpeli bomo tudi udarec mirovne konference, ne bomo pa pozabili onih, ki so ga nam dali.

Naša vera v veliko bodočnost temelji v volji našega naroda. Ta volja je v dobi najstrašnejšega suženjstva delala čudeže, v katere so morali verovati naši najhujši sovražniki. Pravijo, da slovensko ljudstvo nima svoje zgodovine. Res, nismo imeli ne kraljev ne slavnih zmag, toda imeli smo voljo, ki se je udeleževala na Gospodarskem polju v naslavnejšo našo zmago, kateri so se morali pokoriti oni, ki so gospodovali nad našo zemljo. Naša volja je naša zgodovina. Tudi na to dejstvo so pozabili gospodje v Parizu. Toda pride čas, ko pokažemo tudi kje drugod, kaj premore naša volja do življenja. Nismo več sami, prepuščeni na milost in nemilost močnejšemu. Z nami so milijoni ene misli in krvi.

Kar je bila nam Avstrija, to bo našim neodrešenim bratom Italija. Kakor smo mi delovali za združenje s svobodnimi brati Srbi, tako bodo delovali tudi oni za ujedinenje z nami. In kakor so nas osvobodili Srbi tako jih bomo rešili mi skupno z brati Srbi in Hrvatji izpod italijanskega jarma. Naš narod ne bo miroval, dokler ne bo odlašena zadnja ped jugoslovanske zemlje.

Načela, ki so premagala pruski militarizem, uničila avstrijsko-madžarsko tiranstvo, bodo zadala smrtni udarec tudi zapadnemu imperijalizmu, katerega eksponent proti nam je parasitska Italija. Šele tedaj bo zmagal Wilson, ne v osebi, ampak s svojimi načeli, ki si jih je prilastil iz narodnega prava.

Organizirajte se v N. S. Z.!
V organizaciji je moč!

Socialna zakonodaja in politika.

Lep in zanimiv tema je to, najti zvezo med socialno politiko in zakonodajo, kakšen je upliv socialne zakonodaje na politiko in zopet narobe, kakšen je upliv politike na socialno zakonodajo. Vprašanje nastane, ali socializem upliva na politično strukturo javnega življenja, na grupacijo političnih strank in pa v koliko. Ali pa zopet narobe, ali politika z udeleževanjem političnih strank in njenih interesov zahteva, da se te stranke pečajo s socialnimi vprašanji in da gredo v zakonodajne zastope, kjer je prvi prostor socialnega problema.

Socializem je tako silen, da vodi vse naše javno življenje, razun narodnostnega, ki pa je tudi pri malih narodih po velikem delu socialno vprašanje. Ustanavljajo se skupine in celo stranke, ki se pečajo izključno ali vsaj pretežno s socialnim vprašanjem in to predvsem strokovne organizacije. Na drugi strani pa so zopet politične organizacije, stranke, ki jih vodijo sicer

druge smernice, ki pa so siljene, ako hočejo uspevati, odrajtati svoj tribut socializmu. Od obeh strani ima zakonodaja svojo korist, od obeh strank dobiva vedno svežega dotoka, novih misli in novih načrtov. Neizčrpno delo se kaže v socializmu. Socializem in njegova zakonodaja preobrazujeta javno in zasebno življenje in da bo prišlo enkrat do popolne rešitve socialnega vprašanja, je faktum.

Kaj je socializem? Beseda socializem izvira od latinskega pojma „societas“ — družba in pomeni človeško družbo. Izhaja od osnovne misli, da je v tej človeški družbi človek človeku enakovreden in enakopraven, da noben človek ni zgoraj, nihče spodaj in da nihče ne sme in nima pravice izkoriščati svojega druga. Socializem mora delovati ravno v tem smislu in preoblikovati človeško družbo v tej smeri. Stremeti mora za tem, da izenači velika nasprotja, ki so posebno v preteklosti obstajala v človeški družbi in ki še danes v toliko meri obstajajo in to preoblikovati take dolgo, do one meje in stopnje, da si bo moglo reči, da vlada pravičnost med posameznimi stanovi in razredi. Merilo,

kako naj se to zgodi, pa ravno vidimo v delu človeške družbe. Delo je največja dobrina človekova. Vsako delo imej tudi svoje plačilo. Produktivnost bodi nagrajena predvsem, brezdelnost naj bi bila obsojena tako, da bi bila prisiljena lotiti se dela.

Socializem in socialno vprašanje srečavamo že v pozni davni človeškega rodu. Lahko rečemo, da kar obstoja človeški rod; odkar je pričel spoznavati lastnino, se je pričelo že s smoterno rešitvijo tega vprašanja. Odkar je nastala rodbina in udobno življenje, je stopilo tudi že na plan socialno vprašanje in socialni boji. Zgodovina narodov nam slika te prve boje jako obširno in izčrpno. Ima jih stara Grška in stari Rim in eden največjih teh bojev je bila ustaja sužnje, ki so se uprli svojim gospodarjem. Nastop krščanstva po razsulu cesarskega Rima ni toliko nastop kake nove vere v verskem pomenu besede, kakor nastop novih socialnih vprašanj. Vera je bila podlaga socializmu napram Rimu, napram poganskim izrodikom, nesocializmu. Vera je bila simbol ljubezni, bratstva in enakosti. Srednji vek ni prine-

sel veliko zboljšanja v tem oziru. — Krščanstvo je v tem veku popolnoma podleglo svojim odposlancem na zemlji in njih koristim. Tiste krščanske ideje, ki jih je učil Kristus, niso našle več odmeva v srednjem veku, bile so pač besede Kristusove še tukaj, a cerkev je bila zaščitnica vseh gospodujočih nad trpečimi. Sama si je zbirala ogromne zaklade in bogastva. Tron in altar so vedno podpirali cerkveni in posvetni knezi, za trpina, delaven, se ni menil nihče. V teh razmerah, ko je bil tron in oltar vse, ni bilo zakonodaje, kar se lahko razume samoobsebi. Kajti ti gospodje zakonodaje niso potrebovali, posebno ne zakonodaje na socialni podlagi, trpeči pa so bili takrat tako zelo pri tleh, da se niso mogli pečati s takimi mislimi. Toda kljub temu je v človeški družbi živela socialna misel in izbruhnila je tuintam kakor velik vulkan, tako da se je plamen dvignil visoko nad nebo in da je potem zažarelo visoko obzorje.

Naj omenimo predvsem protestantizem, ki ni bil drugega, kakor socialna reforma, ki ni bil drugega, kakor boj proti razuzdanosti, ki so se razširile v

Fr. Zelenik.

Slovenski železničar in organizacija.

Železničarji! Poglobimo se samo za trenutek v svoj položaj. Kaj je ubogi železničar, ako je prepuščen samemu sebi? Ali ni podoben orencu lupini v sredi dereče vode? Kakor se igra reka z orehovo lupino, tako se lahko igra železniška uprava s posameznikom, ki nima opore v organizaciji. Organizacija ima nalogo, braniti posameznika proti morebitnim krivicam od strani uprave.

Vsak stan, od velikega kapitalista do zadnjega cestnega pometalca se danes organizira. In bi tedaj železničarju ne bila potrebna stanovska organizacija?

Kapitalisti so že pred vojno imeli mogočne organizacije edino le v svrhu izkoriščanja nižjih slojev, posebno pa še proletarijata. Združevali so se, da so lažje pritiskali na cene industrijskih in drugih izdelkov.

Železničarji nimamo kapitala, tudi ne kake kupčije, razpolagamo le s svojo duševno zmožnostjo in telesno močjo, razpolagamo le s svojo neomahljivo voljo in s svojo žuljavo dlanko. Ne dajmo se izrabljati, ne dopustimo, da bi hodili po nas. Da se zavarnjemo proti brezmejnemu izkoriščanju, moramo biti organizirani slovenski železničarji v „Zvezi jugoslovanskih železničarjev“.

Organizacija ima namen pospeševati splošno, posebno pa strokovno izobrazbo ravno nižjih železniških uslužbencev. Še imamo take, ki nikdar ali malokdaj primejo v roke časopis, so še taki, ki se ne zanimajo za stanovska vprašanja. Zveza ustanavlja in vzdržuje učne tečaje, v katerih se izobrazujejo splošno in strokovno tisti tovariši, ki bi radi dosegli boljša mesta.

Ako čuti potrebo organizacije veleindustrije, veleposestnik, veletrgovec, toliko bolj moramo čutiti to potrebo mi. Pomislimo, da ima večina nas težko in odgovorno službo, ko je v nevarnosti ne samo železničarjevo, ampak tudi tuje življenje. V svoji službi smo vedno z eno nogo v grobu in z drugo v ječi. In kaj hoče opraviti revež, ki se mu je pripetila nesreča, ako stoji osamljen nasproti železniški upravi in sodniški oblasti? Inmeti moramo organizacijo, ki nam priskoči na pomoč in nam stavi na razpolago pravnega zastopnika, ki nas zagovarja in varuje pred krivično obsodbo. Že samo za ta slučaj je jasno, kako je potrebna organizacija za železničarje. Posebno je potrebna močna organizacija tudi v slučaju skupnega gibanja; kajti, ako je železniška uprava trdka nasproti upravičenim zahtevam železničarjev, je treba izdatnega pritiska. In pri tem ne sme biti človek sebičen, da pri takih gibanjih stoji ob strani in morda celo toži svoje tovariše upravi ali predstojnikom, samo da bi imel za svojo osebo dobiček. Ako je organiziran, tega ne more in ne sme storiti.

Nikdo naj se ne izgovarja, da ne zmore mesečnega prispevka. Za ta malenkosten prispevek dobiva tedensko strokovni list, pravovarstvo in če je res

nujna potreba, dobi iz društvenih sredstev primerno podporo v slučaju bolezni ali kake nesreče.

Strokovna organizacija na narodni podlagi nam je pa potrebna tudi še prav posebno sedaj.

Bili smo svojčas večinoma organizirani v socialni demokraciji, ki je vedno trdila in trdi posebno še danes, da je mednarodna, internacijonalna.

Slovenski železničarji imajo prežalostno izkušnje z mednarodnostjo. Lepa je beseda „mednarodnost“, toda za nas slovenske trpine je pomenjala le lahonstvo na jugu in nemškutarstvo na severu. Socialno demokrat, mednarodnost je značila v naših krajih vedno le protinardnost. Na severu so rabili le nemški jezik in na jugu se je smel rabiti le laški. Naravnost zaničevali so naš jezik. S slovenskim železničarjem do najskrajnejše sile niso izpregovorili slovenske besede. Ni čuda, ako je bil marsikateri slovenski trpin uverjen, da je edino zveličavni jezik nemški ali italijanski in je obupal nad seboj in svojo bodočnostjo, ker je mislil, da za slovenskega reveža ni kruha.

Na drugi strani je mednarodnost pravi švindal. V socialno-demokratičnih organizacijah vlada strogo nemško ali pa italijansko naroden duh. Mednarodnost zahtevajo samo od drugih, sami so bili in so ravno tako veliki sovražniki vsega, kar količkaj diši po slovanškem, prav ravno tako, kakor njihovi nemško-nacijonalni tovariši.

Marsikateri si bo mislil: sedaj nam pač ni treba stanovske organizacije na narodni podlagi, saj smo v narodni državi, ki nas ne bo narodno preganjala. Je res to, da smo v narodni državi, ali v kljub temu ne smemo popustiti narodne stanovske organizacije.

Pod staro Avstrijo so socialno-demokratične organizacije izrivale domačina na našem ozemlju iz službe in ga nadomeščale z Nemci. Vsaj v bolj plačanih službah skoraj nisi našel več Slovenca. Le pri krampu in motiki so bili še v večini slovenski delavci. Le za dvokolnico je bil slovenski trpin sposoben dovolj. Vsa druga mesta so zavzemali internacijonalni, oziroma nacijonalni Nemci. Odrivali niso Slovenca samo iz prometne, kurilniške ali skladiščne službe! Celó na progo so šli in že čuvaje so začeli izpodrivati in to vse s pomočjo internacijonalne socialne demokracije. Socialna demokracija se takemu početju prav nič ni upirala, ker je imela od tujcev le koristi. Tujec, zlasti Nемец, presajen v naše kraje, je bil že pred prihodom socialni demokrat ali pa je postal tukaj, ker svojih sorjakov-nacijonalcev ni našel nikjer drugje, kot v internacijonalni. Šel je zato k sonarodnjakom, ki so čepeli v socialni demokraciji. Nемец je ostal Nемец in je preziral „bindišarja“, četudi je čepel pod rdečo zastavo.

Spominjate se gotovo vsi groznih vojnih let. Koliko so pretrpeli slovenski železničarji, vedo le ti sami. Koliko zatiranja, koliko preganjanja, koliko krivic, so morali pretrpeti slovenski železničarji, ne bomo nikoli natančno

zvedeli. Vse to so pretrpeli samo radi svoje narodne zavednosti in radi denunciranja raznih nemških in nemškutarških lopovov, ki so se skrivali pod rdečim plaščem internacijonale.

Neštevilno naših tovarišev je ječalo po ječah, veliko jih je moralo v strelske jarke, drugi pa v tujino, kjer so jih nemški tovariši duševno trpinčili.

Prišel je polom in preobrat. Poginila je vlačuga Avstrija, zrušila se je vsa moč nadutega nemštva, podrli so se stolci raznih nemških zverin, ki so preganjale slovenskega železničarja-trpina. Izginile so te zverine, ker so se bale plačila za svoje ostudno delo. Le nekateri se še potikajo tod okoli in se pokrivajo danes z rdečim plaščem internacijonale. Diše jim mesta v naši prej toliko zaničevani Jugoslaviji; pri tem pa še upajo na stare čase, da bodo zopet lahko gospodarili nad slovenskim železničarjem.

Neko posebno prijateljstvo opažamo zadnje čase med našimi socialnimi demokrati in Nemci. Oni Kopač, ki je svoj čas trdil, da ne zna slovenskega jezika in se ga tudi ne bo učil, oni Kopač, ki je na nekem železničarskem shodu v Narodnem domu v Trstu začel izvivati slovenske železničarje z „Werte Genossen“ — pomislite tako podlost, v Narodnem domu v Trstu, na shodu slovenskih železničarjev je hotel ta človek nemško govoriti; seveda izrekel je dve besedi in Jože je bil takoj na tleh, ker zavrela je pošena slovenska duša — oni Kopač sedaj vabi nemške železničarje in delavce v Mariboru, da morajo pomagati, ko bodo začeli slovenski socialni demokrati razbijati po Jugoslaviji. Ali ni to nesramnost, kličati na razbijanje Nemce, ki so nam prizadeli že toliko gorja!

Slovenski železničar! Ali ne vidiš, da postajajo razni nemškutarji in Nemci dan za dnevom bolj predrzni in nesramni? Kdo jih štiti, kdo jim daje potuho? Mi vemo za odlok vlade, da se teh vojnih denuncijaotov in lopovov ne sme spravljati čez mejo. Dobro, bomo pa jih mi sami. Če hočeš slovenski železničar, da boš prišel zopet pod nemško komando, če hočeš pripravljati sam pot nemškim surovinam in če si hočeš sam vrtni v prejšnje suženjstvo, tedaj se nikar ne organiziraj v narodni organizaciji svojih tovarišev, ter se kar le pridruži k nemški soc. demokraciji. Če pa hočeš biti svoboden, če hočeš boljšega kruha na svoji zemlji, tedaj se pridruži svojim tovarišem v Zvezi jugoslovanskih železničarjev.

Narodno-socialna tiskovna zadruga.

se je ustanovila 16. marca t. l. v Ljubljani. Ima že 36 članov z 14.200 K vplačanih deležev. Deleži so po 50 K, ki se vplačajo naenkrat ali v mesečnih obrokih po 10 K. Pristopajte k Narodno-socialni tiskovni zadrugi!

Skrbimo za svoje uradništvo!

Postavili smo si ogrodje nove države. Delujmo na tem, da si ustvarimo one činitelje, ki naj to ogrodje drže skupaj, mu dajo živlensko moč, utrdijo njegov obstoj in razvoj. Delujmo na organizaciji in reorganizaciji kmetijstva, obrti, industrije, trgovine, vojaštva, šolstva itd. Ustvarjamo domovino, v kateri naj bi vsak sloj in vsak posameznik živel življenje, vredno svobodnega, delavnega človeka. Ob tem velikem trenutku pač ne moremo in tudi ne smemo prezreti enoga, ki ima iste pravice do boljšega življenja v novi domovini, kakor ga je živel do danes in ga more živeti še danes, ki pa še tudi danes nima zagotovljenih za boljše življenje potrebnih predpogojev. Je to naš uradnik.

Uradnik je del narodove celote in del državne temelja. Obema — narodu in državi — je enako potreben in enako važen upravni in vzdrževalni činitelj, stoječ v isti vrsti, kakor kmet, trgovec, obrtnik, industrijec ali vojak. Brez sodelovanja uradnika bi tudi nohuden teš slojev ne mogli uveljaviti svojega pomena in namena. Le s pomočjo uradnika se vrti kolo vsega obrata, državnega in zasebnega. Uradnik je, ki udeležuje misli v dejanju, ustvarja in uveljavlja načrte in zakone, vzgaja domovini državljanca, upravlja državno in zasebno imetje. Vsled te važne, obenem pa težavne in odgovorne naloge, ki jo mora vsrčiti uradnik v službi države, domovine in naroda, ni samo dolžnost, ampak tudi nujna potreba, da tudi država in narod zanj skrbita.

Za nas Slovence uradniško vprašanje do danes — rekel bi — sploh ni obstajalo. Da nismo imeli svojega državnega uradništva, da glede tega nismo mogli ničesar ali pa le zelo malo storiti in doseči, je res. Temu so bile krive politične razmere, v katerih smo živeli v stari Avstriji. Saj vemo, da je bila usoda našega slovenskega državnega uradništva popolnoma v rokah Slovincem sovražnih „Volksratov“, brez katerih volje se ni sprejel, manj še napredoval na kako odličnejše mesto noben Slovenec. Ta praksa je na marsikaterega naših uradnikov slabo, dostikrat v narodnem oziru naravnost pogubno uplivala. A danes je stvar drugačna. Danes imamo svoje državno uradništvo, o usodi katerega sami odločamo in soodločamo, za katere odločbe in soodločbe pa bomo tudi edino le sami odgovorni. In danes moramo skrbeti, da ne zagrešimo tudi nad tem uradništvom onih napak, ki smo jih zagrešili nad svojim — zasebnim uradništvom, ki je bilo ves čas v naši oblasti, in katere napake so izvirale večinoma iz naše kratkovidnosti, brezbržnosti, ozkosrčnosti, pa tudi nespametne, z ničemer utemeljene — štedljivosti. Slabe posledice tega postopanja že čutimo in bomo še čutili, kajti danes rabimo po naših pisarjah in

krščanski veri. Takrat so izrabljali cerkev v najpodlejšje namene, kupčevali so celo z odpustki.

Da omenimo ravno reformacijo, storimo to radi tega, ker smo bili ravno mi Slovenci v veliki meri udeleženi na tem. Saj je bila takrat vsa Slovenija v protestantskih rokah in še danes imamo sledove te protestantske dobe na Štajerskem in Koroškem.

Drug tak vulkan so bili naši kmetški punti — upori. Tudi tukaj se kaže slika življenjske sile v našem slovenskem ljudstvu, ki se ni dalo udušiti, kljub temu, da sta nad njim vihtela svoj bič tuji grajščak in cerkev. Slovenski kmet, dasi ni bil voden od nikogar, ki ni imel nikake inteligence, ki bi se mu postavila na čelo, je spoznal, da ne more iti tako naprej. Lastna misel in moč ga je gnala do onih velikih uporov. Ti upori so bili njegova vera, kar kaže veliko živlensko silo, ki jo je imel naš narod kljub temu, da je bil popolnoma pri tleh.

Vse to je trajalo do francoske revolucije. Takrat so dozorele razmere do skrajne napetosti. Takrat ni stal nasproti socialnemu vprašanju samo

kmet, ampak tudi že meščan, trgovec, obrtnik. O delavstvu v našem smislu takrat še ni bilo govora, ker ni bilo nobene velike industrije in obrtnik je bil hkratu tudi delavec. Obenem s francosko revolucijo lahko ugotovimo, da se je začela tudi zakonodaja. Tedaj se je odpravilo tlačanstvo, odpravila se je desetina in odredila se je zemljiška odveza. Takrat smo dobili prvo zakonodajo, t. j. naš občni državljanski zakonik, ki je še danes bistveno v veljavi. Ta zakonodaja je nosila prve znake, prve sledove o osvoboditvi človeštva izpod jarma, čeprav nosi še vse znake rimskega reaktijskega prava, ki mu srednji vek ni mogel dati milejšega lica. Ravno od francoske revolucije dalje se je začel potem glede socialnega vprašanja hitrejši tek. Kmet je vedno bolj in bolj prihajal v mesta, razvijati se je začelo meščanstvo, obrt, veleobrt, industrija; dobili smo moderna prometna sredstva, kakor železnice in brzojav. In ni se čuditi, da je od francoske revolucije preteklo samo 50 let do leta 1848. Takrat je nastopila pomlad narodov. Takrat so se začeli narodi zavedati svojih pravic. Zavedati

so se začeli, da obstoja na svetu samo ena socialna družba in skupina, ki se imenuje: ljudje. Zavedati so se začeli svojih političnih in socialnih pravic in socialnega značaja v širšem pomenu besede. In ravno revolucionarni boji iz leta 1848 imajo popolen socialni značaj v širšem pomenu. Socialna pravičnost se je zahtevala leta 1848 za vse narode. Narodi so nastopili v socialnem vprašanju kot posamezne osebe v človeški družbi, ki so začeli zahtevati pravico za se. Od tistih časov sem, je začel uspevati boj, ki ga sedaj imenujemo samoodločba narodov. Ta ideja je prispela k nam od velikega Wilsona, ki je na podlagi samoodločbe hotel postaviti svetu trajen mir med narodi. Prihajajo pa iz Pariza vesti, da se samoodločba narodov ni povzpela še do one čiste misli, kakor jo je zamislil njen začetnik. Zdi se, da oni še vedno ne razumevajo, kaj je pričetek te svetovne vojne, in nočejo priznati resnice, da duh socializma ne bo zamrl in človeški duh ne bo miroval toliko časa, da se oprosti vseh spon in postane svoboden, da bo mogel reči, da je strl vse okove, ki oklepajo človeško

dražbo. Žalostna in pretresujoča je vest, da smo ravno mi Slovenci oropani one svobode, za katero smo se tako silno bojevali, za katero smo trpeli, radi katere smo bili veleizdajalci, za katero so nas vodili po prognanstvih, taboriščih, po ječah. Mirovna konferenca, ki se je začela z uničevanjem imperijalizma, bo končala zopet z imperijalizmom, ne da bi prinesla svetu trajnega mira. Kajti čisto gotovo je, da se s takimi mirovnimi pogoji, kot nam jih hočejo usiliti, ne bodo prenehali narodnostni boji. Boji se bodo nadaljevali za osvoboditev malih narodov, boji, kakor smo jih bojevali v bivši avstrijski monarhiji. Dvignili bomo svojo narodno trobojnico za boj, za osvoboditev onega dela našega naroda, ki trpi pod tujčevim jarmom, za boj, kateremu gremo s pravico nasproti. Zakaj, ravno socialni boji človeške družbe kažejo, da mora priti do one razrešitve, ki osvobojta narod ravno imperijalističnih spon, in gotovo je, da dosežemo to tekom desetletij, kar nam je prorokoval Wilson, popolnoma. (Dalje prih.)

uradih slovenskih uradnikov-strokovnjakov. Čim bodo urejene meje, bodo zasesti v obmejnih krajih precej vodilnih mest v občinskih upravah, deurnih zavodih, industrijskih podjetjih. Toda od kod za to potrebno, strokovno izobraženo uradništvo vzeti? Rezerve ni, v aktivni službi jih je le zelo, zelo malo. In tako bodo zasedel marsikatero teh mest na slovenski zemlji — tuje-rodec. In to je sad naših slovenskih političnih razmer pred vojno. Kdor pozna te, bodo sedanje posledice razumel.

V času političnih bojev, ki so divjali med našimi slovenskimi strankami, bil je zasebni in avtonomni uradnik tehnični nameček. Stranke so tekmovaly v tem, da si preskrbe in pridobijo vsaka kolikor največ volilcev in političnih agitatorjev. Za slednje so se uporabljali uradniki. Za to so se polnile pisarne naših zasebnih, občinskih in deželnih podjetij z nastavljenici razne vrste dostikrat brez utemeljene potrebe na uradno delo. Skrbelo se je, da je dobil nastavljenec toliko plače, da je imel pravico voliti, nadaljno napredovanje pa je bilo odvisno od njegovega političnega in ne uradnega delovanja. Veliko vlogo je igrala tudi protekcija. Kdor je bil dober politični agitator ali kdor je imel politično delavnega sorodnika, ta je v službi naglo napredoval, ne glede na to, odgovarja li tudi v strokovnem oziru zahtevam službe, ali ne. Pridnost in marljivost v službi se načeloma nista upoštevala. Taka praksa je imela kaj slabe posledice za uradništvo sploh. Uslužbenci so spoznali, da se jih upošteva in pozna le za časa volitve, da niso na svojem mestu radi dela in podjetja kot takega, da se njihovo delo v prid podjetja ne ceni po onem merilu kakor pa delo v politične svrhe, zato tudi ni nikoli manjkalo takih, ki so si znali izbrati to krajšo in lažjo pot — četudi v škodo svojih sotovarišev — da so prišli na višja mesta, do boljše plače. To je grenilo življenje onim, ki so smatrali svoj službeni poklic za glaven in ki so smatrali stransko pot za nekaj nečasnega, poštenega delavca nevrednega. Ugašalo jim je veselje do dela in zanimanje za stroko, sezonsa so postali za vse brezbrizni. In tako so naše pisarne številno za stvar dovtetnih mladih ljudi ubile zgolj vsled svojega sistema. In tem razmeram imamo danes največ pripisovati, da nam manjka strokovno naobraznega zasebnega in avtonomnega uradništva, katerega bomo v kratkem tako nujno rabili.

V službenem oziru našega uradništva — javnega, kakor zasebnega — bode treba temeljite reformacije in reorganizacije službenih in življenjskih odnosov. Danes najnujnejša zahteva pa je, da se uradništvu odpomore iz njegovega obupnega gmotnega položaja, v katerega ga je pahnila vojna. Na pozorišče stopajo nove politične stranke, stranke z demokratičnimi načeli. Le-tem kličemo: Skrbite za svoje slovensko in jugoslovansko uradništvo! Popravite naglo, kar se je zamudilo do danes. Dvignite uradništvo vseh vrst iz obupnega položaja, v katerem se nahaja danes. Dajte mu moč življenja z novimi preosnovami službenih in mezdnih določb na demokratični in socialni podlagi. Prisodite mu take plače, da se bode mogel vsak posameznik brezskrbno posvetiti svojem službenemu poklicu, da bode mogel živeti primerno svojemu stanu in ugledu podjetja ter vzgajati svoje otroke v korist naroda in države. Danes je uradništvo vseh vrst do vratu zadolženo, fizično in psihično onemoglo. Niso to besede domišljije, je to resnica, katero težko čuti na sebi stotine in tisoče pečinov in družin. Ali naj vsi ti tisoči ostanejo za vedno v tem obupnem stanju, zgubljeni za narod in državo? Ali naj bodo pisarne in uradi Jugoslavije hiralnice jetičnih beračev naše krvi?! Napočno je naziranje onih, ki hočejo, da se pri uradništvu šteti. Štedenje pri plači delavca ni bilo v prid še nobenega gospodarja. Pri Francozih in Anglezih najdemo načelo: „Plačaj svojega uradnika dobro! Dobro plačan uradnik ti bode zanesljiv, zvest in marljiv delavec. Stem pa se ti stotero obrestuje kapital, ki ga v delaven nalaga!“ To načelo naj bi se tudi pri nas uživel in uveljavilo.

Kakor za izboljšanje socialnega položaja uradništva, moramo skrbeti tudi za njegovo strokovno izobrazbo. V ta namen bode treba preosnove nenehna načrta naših trgovskih, obrtniških, pa tudi srednjih šol, ustanovitev trgovske akademije in tehnične visoke šole. Poleg teoretične izobrazbe, mora se nuditi tudi praktična izobrazba. Ta pa bode zahtevala premembo onega enostranskega praktičnega izobraževanja, ki ga opazujemo danes po naših uradih. So uradi, v katerih je mlademu uradniku — praktikanu — onemogočeno vsako izobraževanje v poslovanju. Posadi se ga k mizi, pri kateri ostane leta in leta. Dopusčeno mu ni pogledati na mizo soseda tovariša. Ta praksa se mora odstraniti. Vsakemu na novo sprejetemu uradniku mora biti v zasebnih podjetjih dana prilika, da se v gotovem času seznanj z vsem poslovanjem urada. S tem se bodo odpravili oni za nekatere urade ne ravno priporočljivi primeri, da mora, ako uradnik zbolí, njegovo delo toliko časa počivati, da uradnik zopet okreva, ker v uradu ni namestnika. Tudi v poslovnem oziru mora zaveti po naših pisarnah in uradih svež, svoboden, demokratičen duh.

Če dvignemo svojega uradnika socialno in ga izobrazimo strokovno, dvignili ga bomo tudi moralno. Stem pa bomo koristili njemu, narodu in državi.

Socialna politika.

Slovenski invalid. Neizmerna sreča za onega, ki ni danes slovenski invalid. Da so naše prošnje že itak bob v steno, to je ljudstvu že itak znano. Vrhu tega nas pa hočejo spraviti žive v grob, v luknje, kjer so bili naši sobratje, namreč na ljubljanski grad! Tam naj bi za železnimi mrežami premišljevali našo žalostno življenje. S pogledi na belo Ljubljano naj bi se kratkočasili. Če bo hotel invalid (recimo tak brez noge ali pa celo brez obeh) iti na izprehod pod Tivoli ali pa bo hotel posetiti kak zabavni večer ali gledališče, se bo moral prej prav dobro premisliti, če ne, bo moral obležati pod Gradom.

Seveda tistim, ki nas imajo „pod komando“, to ne pade v glavo, koliko truda stane invalida, hoditi v breg. Drugič so pa tudi prostori na gradu nezdravi. Mislimo, da zaslužimo boljše prostor kot je jetišnica na ljubljanskem Gradu. Saj smo dali vse najboljšo kar smo imeli: naše zdravje in naše ude. Ne pa, da bi si sedaj znova nakopali nove bolezni in jetike. Ni še dovolj, da smo invalidi, da bomo živi mrtveci. Zakaj bi se ne izpraznil grad na Kodelovem, ki stoji na ravnem? Tudi so še druga poslopja v Ljubljani, ki so primerna za invalide. Obupen je naš položaj, a nihče se ne zmeni za nas. Ob razpadu stare Avstrije je prišel k nam nek gospod in nas prav lepo potolažil s sladkimi besedami. „Malo vam bo pomagal Bog, malo pa mi!“ — Kje je danes tisti gospod, da bi nam pomagal preseliti se na Grad? Bog nam bo pa tudi dal peruti, da bomo frčali gor in dol, ker hoditi nam ne bo mogoče. Ali nam zato želite ljubljanski Grad, da bi se tam pripravljali za na drugi svet? Se toliko ne skrbite za nas, da bi nam priredili kako poučno predavanje! Seveda slovenski invalid mora biti nemnen, ker drugače ne izhajate. Naši vladi so socialna vprašanja menda le v sili važna! Skupno protestiramo, da bi se nas vtaknilo na ljubljanski Grad! Prostora za nas je v Jugoslaviji dovolj, pa ga poiščite! Slovenski invalidi.

Politične vesti.

Pogajanja v Celovcu o ugotovitvi demarkacijske črte na koroški fronti in o sklepu premirja so bila brezuspešna. Nemci so hoteli obdržati črto, ki so jo zasedli po 29. aprilu, toda jugoslovanski delegati niso mogli pristati na te pogoje. Sporazumeli so se pa, da se izmenjajo ranjeni in bolni ujetniki.

Boji na koroški fronti se nadaljujejo v manjšem obsegu. Naše

predstraže so zavzele 16. t. m. brez posebnega boja Št. Janž pri Spodnjem Dravogradu. 17. t. m. so naše čete prepodile Nemce, ki so se približevali v Dravski dolini našim postojankam. Tudi severno od Jezerkega sedla in na Jelenici so se morali umakniti Nemci. Tuji nemški napad pri Sv. Roku zapadno od Slov. Gradca je bil odbit. 20. t. m. pa je sovražna artiljerija obstreljevala hiše v bližini Slov. Gradca.

Nemške patrulle se vsaki dan približujejo našim postojankam ter jih obstreljujejo s puškami in strojnimi. Naše čete jih preženejo vsakokrat z ognjem. Tako smo 20. t. m. zvečer in ponoči odbili sovražne patrulle južno Spodnjega Dravograda pri točki 513 in pri Sv. Roku. Sovražna artiljerija je delovala proti Soboti in Sv. Danijelu v Dravski dolini. V odseku Slovenji Gradec je obstreljevala Št. Janž, Sv. Peter in Sv. Rok. Islotako so Nemci streljali na naše posadke na Ljubelju. Naša artiljerija je z uspehom odgovarjala.

Nasilna nemška propaganda. Sedaj prihajajo jasna poročila in dokazi o nasilni in zločinski propagandi koroških Nemcev med koroškimi Slovenci. Nemci niso štedili z denarjem, niso se sramovali nobenega še tako podlega sredstva v dosego svojih namenov. Mobilizirali so tisk, mobilizirali so elemente najnižjih vrst, napeli so vse sile, da „osvobodijo Koroško“.

Brezobzirni machiavelizem nemških nacionalistov, se jasno razbere iz dveh pisem, pisanih v Celovcu sredi januarja, ozir. začetkom februarja t. l. na nekega nadporočnika na Koroškem.

Kakor znano, je meseca januarja ameriška komisija pod vodstvom podpolkovnika Shermana Miles-a proučevala narodnostne meje na Koroškem. Koroški Nemci, ki že od nekdaj trobijo v svet, da ni nikdo pod božjim solncem srečnejši in zadovoljnejši kot koroški Slovenci pod nemškim jarmom (to dokazujejo zlasti zadnji dogodki), tako da se ti zadnji kar ne morejo ločiti od svojih najboljših prijateljev Nemcev, so se očitno naenkrat zbalí, da bi morda ta ameriška misija ne spoznala in ugotovila resnice. Ponudili so zato naslovljenu v prvem pismu 25.000 kron kot premijo za usmrtilitev Milesa, ako bi njegova razsodba ne bila ugodna za Nemce. Umor bi se moral izvršiti na jugoslovanskih tleh, da se tako zvrne vesum na Slovence. V drugem pismu pa že bridko očitajo naslovljencu, zakaj da ni izvršil umora. Ker ameriška misija ni ugodila nemški zahtevi, da se podredi vse slovensko ozemlje na Koroškem nemški upravi, je deželni zbor z vsoto gotovostjo pričakoval, da bo Miles izgubil še pred določitvijo demarkacijske črte.

Iz obeh pisem je razvidno, da so Nemci potrošili velike svote za nemško propagando o priliki potovanja ameriške misije v Velikovec, Pliberku, Guštanju, Spodnjem Dravogradu ter za propagando med vojaštvom. Od zadnje so pričakovali odločilne koristi v končnih bojih.

Izvirnika obeh pisem, ki sta bili oddani na pošto na jugoslovanskih tleh, da se izogneta obmejni cenzuri, se nahajata v rokah pristojne politične oblasti.

Nemški Avstriji se izročil mirovna pogodba 26. t. m.

Mirovni pogoji za Nemško Avstrijo obsegajo v glavnem sledeče: 1. Brezpogojni odstop od zveze z Nemčijo in opustitev vseh priprav na poznejšo zvezo. 2. Načelno pripravljenost za pristop k podonavski federaciji, pri čemer je mišljena za sedaj le gospodarska in finančna skupnost pod nadzorstvom zveze narodov. Politično se Nemška Avstrija nevtalizira. 3. Plačilo znatne vojne odškodnine v zlatu. 5. Prevzete vojne posejila skupno z Ogrsko. 6. Priznanje mej, pri čemer se odtrga od Nemške Avstrije Češka, Moravska, znaten del Šlezije, južne Tirolske, Koroške in Štajerske. 7. Ljudsko glasovanje v zapadni Ogrski. 8. Ureditev notranjih razmer po intencijah enente. — Ako

Nemška Avstrija teh pogojev ne bi sprejela, bi ji ententa zaprla dovoz živil in bi ji naložila toliko finančno breme, da bi dolgo ne mogla misliti na samostojnost.

Naš zunanji položaj z ozirom na naše meje z Italijo ni posebno ugoden. Pogajanja med italijanskimi in jugoslovanskimi delegati v Parizu so bila vsled trdovratnega zadržanja Italije brez uspeha. Sestanek Trumbiča z Orlandom ni dovedel do nobenega zaključka, ker noče Italija v nobeni točki popustiti svojega stališča. — 19. t. m. je bil v Belgradu ministerski svet pod predstvom regenta Aleksandra, kjer se je razpravljalo o našem zunanjem položaju z ozirom na italijanske zahteve. — Vprašanje Reke je še vedno odprto. Vesti, da so se Italijani odpovedali Reki, Zadru, in Šibeniku, se križajo z vestmi, da zahtevajo Italijani brezpogojno Reko zase. Na vsak način pa bo Reka z gotovim ozemljem proti zapadu jugoslovanska. — Naše severne meje bodo za nas zelo ugodne. V najkrajšem času bo izročena mirovna pogodba Nemški Avstriji. V njej bodo začrtane tudi naše severne meje.

Veličasten protestni shod beguncev proti italijanskemu nasilju in zločinstvu koroških Nemcev se je vršil v nedeljo, 18. t. m. v Ljubljani v „Unionu“. Shoda se je udeležilo veliko število beguncev iz naših zapadnih in severnih krajev. Sprejeli so soglasno resolucijo, v kateri izjavljajo, da je nujno potrebno, da se pred končno odločitvijo pripadnosti Goriške, Trsta in Istre izvede v teh pokrajinah plebiscit v prisotnosti domačega prebivalstva in pod nepristransko kontrolo. Slovensko ozemlje na koroškem z Celovcem in Beljakom vred naj se pridruži kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Tudi na Štajerskem in Gorenjskem so se vršili številni shodi za zedinjenje zasedenega ozemlja z Jugoslavijo.

Slovenija — vojno ozemlje. Ministerski svet je potrdil prejšni odlok, s katerim se proglašajo Slovenija za vojno ozemlje. Politični shodi so dovoljeni le z dovoljenjem pristojnega okrajnega glavarstva in vojne oblasti.

Italijani v zasedenem ozemlju nadaljujejo nasilstva na našem ljudstvu. Neštevilne aretacije, zapori težke kazni so na dnevnem redu. Pred par dnevi so izdali italijanske okupacijske oblasti nekako naredbo, ki poziva vse za orožje sposobne moške v italijansko armado. Ubogi naši bratje pod italijanskim jarmom.

Socialno-demokratični komedijanti. V Sloveniji še nismo imeli tako neiskrene in nedosledne stranke, kot je socialno-demokratična. V Belgradu vodijo socialni demokrati najhujšo opozicijo proti vladi, dočim doma v Ljubljani popolnoma mirno in brez sramu sedita dva njihova pristaša v deželni vladi. Sicer vsakdo ve, zakaj sede socialni demokrati v pokrajinski vladi. S poverjeništvom za socialno skrb in s poverjeništvom za javna dela si je pridobila stranaka dvoje politično agitacijskih lokalov. Končno je dobilo par desetih socialno demokratičnih agitatorjev dobro plačane službe, da sedaj z državnim denarjem lahko agitirajo proti državi. Pretekle dni so ob koroškem polomu hoteli jeseniški soc. demokrati pozdraviti z rdečimi zastavami nemške tolpe, ki so prodirale skozi karavanski predor. Ta izdajalski nastop internacionalnih rdečkarjev je povzročil pravi vilar ogorčenja med celim narodom in tudi med zavednim delavstvom, ki je ohranilo nepokvarjen čut ljubezni do domovine. Zbali so se soc. demokrati svete jeze celokupnega naroda in takoj so uprizorili na Jesenicah komedijo v obliki manifestačnega shoda, kjer so se delali največje patrijote in zveste sinove domovine. Toda hinavcem in komedijantom nihče verjel ni. Zadnje dni je bila deželna vlada v Ljubljani primorana v nekaterih okrajih razglasiti preki sod, ker so sovražni plačani nemškutarski agentje razvili najhujšo agitacijo proti državi. Pri tozadevni vladni seji so tudi soc. demokratje pod utisom dokazov nečuvnih huj-

skarij glasovali z ostalimi člani vlade za razglasitev prekega soda. Takoj drugi dan so pa soc. dem. voditelji vrgli v javnost nesramno trditev, da so bili pri vladni seji proti razglasitvi prekega soda. Za kar so še prejšnji dan glasovali, so drugi dan tajili, to samo zato, da se nebi zamerili nemškutarski svojati, ki je vsa pristopila v soc. dem. tabor in ki bi najraje vide-la, da bi vrag vzel svobodo jugoslo-vanske domovine. Nečastno in nesramno se obnašajo soc. demokrati ob vsaki priliki in ni čuda, da je vsak pošten človek zgubil zadnjo dobro misel, ki jo je imel o stranki, ki tako rada povdarja, da si je zapisala na svoj prapor načela resnice in pravice!

Severni Slovani: Ententa ne namerava ustanoviti samostojne ukra-jinske države. — Med Poljsko in Čehoslovaško je napetost, ker stremijo Čehi po skupni meji v Ru-sijo. To stremljenje podpirajo v Pa-rizu ruski diplomati. Ententa bo naj-brž ugodila češkim željam. — Delo-vanje Izvolškega in Sazonova v Parizu je zelo vsirajno. Ententa ju podpira z organizacijo oboroženih sil proti boljševikom. — Litvonska in Bela Rusija se bosta spremenili v federalistični republiki z izhodom na baltičsko morje preko Libave, ki bo pod angleškimi nadzorstvom.

Nemčija je pod težkim utisom mirovnih pogojev, ki ga dolga deset-letja uničujejo vsak gospodarski na-predek. Zlostne so posledice vojne za Nemčijo, ki je v svoji oholosti na-meravala podjarmiti ves svet. Bočo-či nemški rodovi se bodo morali po-koriti za grozne grehe, ki so jih zakrivali pangermansko - militarni voditelji nemškega naroda pred in med vojno.

Papež in Nemčija. Vsi nemški škofje so prosili papeža, naj štiti Nem-čijo pod poginom, ki ji preti od mi-rovne konference. Papež bo posredo-val, toda njegovo posredovanje ne bo izdalo nič.

Proti ruskim boljševikom je začela ententa vojne operacije s fin-skimi četami, ki so v stiku z Anglijo. Finske čete nameravajo obkoliti Pe-trograd od iztoka in od zapada.

Kdo je zakrivil svetovno vojno. V čehoslovaški narodni skupščini je poslanec dr. Vesely dokazal, da je Avstrija glavni krivec vojne. Govornik je opozarjal na obiske bivšega cesarja Viljema v oktobru 1913 in januarja 1914 v Konopištu. Tam se je pripravljala vojna. Takrat je vsa Nemška Av-strija odobrvala vojno, zato je treba, da nosi posledice.

Državni uslužbenec in disciplinarne globe.

Mnogo se čita o nasilstvih in per-sekucijah, ki so jim bili izpostavljeni tekom vojne na vodilnih mestih sto-ječi ugledni avstrijski Slovani. Več ali manj so vsem prizadetim preskr-bele različne politične stranke pri-merno zadoščenje. Na proletarca, dr-žavnega nastavljenca pa se nihče ne spomni.

Med slovenskimi državnimi na-stavljenci je veliko število takih, ki so bili kaznovani tekom vojne radi do-zdevnih ali pa malenkostnih službenih pregreškov. Nalagale so se jim de-narne globe, ali pa so bili pri sploš-nem napredovanju na primeren način upoštevanji. Vsakemu slovenskemu drž. nastavljenca, ki si je že izza pred-vojnih časov ohranil čut in srce za slovanstvo, je bilo, vi-dečemu, kako se sistematično deluje za zaslužnje slovenskega elementa, vestno izpolnjevanje službenih dol-žnosti silno težko. O kakem idealizmu, ki bi koreninil v izvrševanju službe, sploh ne more biti govora.

Opažalo se je jasno pri bratih Čehih, kako so kot državni uslužbenci v pretežni večini vztrajali na pasivnem stališču in tako pospeševali razkroj avtokratizma. Tudi v vrstah slovenskih drž. uslužbenecv je bilo mnogo takih, ki so se znali odtegniti političnim per-sekucijam, ne da bi jim bilo treba

sodelovati pri agitacijah za podpiso-vanje vojnih posojil in sušnih akcijah.

Uradni predstojniki, razvitega ob-jektivnega čuta, taksnih uslužbenecv v splošnem niso preganjali. Naste pa so se seveda tudi izjeme. In ti go-spojuje so take uslužbenec radi najbolj malenkostnih pregreškov trkali v disciplinarne preiskave. Iz komarja so zaali napraviti slona, iz pregreškov so se porajali prestopki, ki so se nagradili po predidućem disciplinarnem postop-anju z občutnimi denarnimi globami, ki jim plačujejo nekateri uslužbeneci še danes. In vse to v dobi, ko so brez-vestni vojni dobičkarji in državni mo-gotci v milijonskih zneskih plenili dr-zavno last in ropali žepo poštenih davkoplačevalcev!

Dah, ki je odločeval splošno pri vseh obiasih, je bil pač tak, da je bua vsaka pritožba ali milostna pros-nja vselej brezuspešna. Obveljalo je vedno le birokratično, drakonično na-čelo, da podložniku tudi takrat ne gre pravica, kadar je v pravici.

Pri disciplinarnem postopanju se niti malo ni upoštevala okolnost, da vrši slabo hranjeni in raztrgani držav. uslužbenec delo tudi še za dva tovariša, ki stojita v strelskem jarku in da gre vsled tega njegova fizična in duševna sila h koncu. Maščevalni in po odliko-vanjih hrepeneči predstojniki tega niso hoteli uvideti.

Danes smo svobodni in demo-kratični. Zato je potrebno, da se da vsem onim, ki so trpeli po nedolžnem, zadoščenje. Potrebno je, da se vse disciplinarne preiskave brez izjeme in odloga revidirajo in nudi prizadetim možnost rehabilitacije.

Cim se izvrši ta akt humanizma, tedaj odpade marsikateri kazenski izrek, mnogo obsodb se bo omililo. Ali bi ne bilo umestno izposlovati za vse disciplinarne slučaje splošne amne-stije?

Nečuvno je, da nekatere oblasti tekom vojne predpisane disciplinarne globe od že itak nezadostnih službenih prejemkov še danes odtegujejo.

Če premostrimo položaj drugih, radi dezertacij, političnih prestopkov in raznih drugih deliktov obsojenih sodržavljanov, tedaj uvidimo, da danes nikdo več ni obtožen.

In iz kakšnih razlogov naj bi isto merito ne veljalo za drž. nastavljenca? Premislite vsi, ki ste za to odgovorni!

Slovenski delavci!

Narodno-socijalna zveza je or-ganizacija, ki deluje edinole za pravice delavstva. V svobodni državi morajo biti tudi svobodni državljani. Delavstvo, ki je dosedaj služilo tujemu kapitalu, se mora osvoboditi in dobiti vse one pravice v javnem življenju, ki so jih dosedaj uživali le posamezni sloji. Narodno socijalna zveza, ki je že v stari Avstriji zastopala vedno le koristi slovenskega delavstva, hoče še naprej samostojno in neodvisno zastopati zahteve jugoslovenskega delavstva. Neodvisni od milosti in izkoriščanja kapitalističnih in drugih našemu de-avstvu tujih strank, hočemo uveljaviti svojo moč v korist delavskih zahtev. Vsak, kdor živi od svojega lastnega dela, mora priti v naši svobodni do-movini do besede. Kako naj zastopajo koristi našega delavstva ljudje, katerim je delavec samo sredstvo za doseganje njihovih profinarodnih in protidržavnih interesov?

Število članov Narodno-Socijalne Zveze narašča vedno bolj. Zato so tudi dolžnosti Zveze vedno večje. Treba je veliko denarnih sredstev, da se pomnoži narodno-socijalni sklad, ki je na razpolago delavstvu v nje-govih socijalnih bojih. Kolikor večji bo sklad, tem uspešnejši bo naš boj za pravice slovenskega delavstva.

Naj bo torej dolžnost slehernega poštenega Slovenca, da zbira prispevke za narodno-socijalni sklad. Slovensko delavstvo se mora osvoboditi brezdomovinske in-ternacionale, ki uničuje državno in narodno misel sloven-skega proletarijata.

Tedenske vesti.

— **Otvoritev tehniške visoke šole v Ljubljani.** V ponedeljek 19 t. m. je bila slovesna otvoritev tehniškega visokošolskega tečaja na obrtni šoli v Ljubljani. Pri otvoritvi so bili nav-zoči vseučiliška komisija, društvo in-ženjerjev, predsednik deželne vlade dr. Brejc, poverjenik za uk in bogo-častje in poverjenik za notranje za-deve zastopniki vseh javnih in za-sebnih oblasti ter korporacij. Z otvo-ritvijo tehniškega visokošolskega tečaja je položen temelj za našo sloven-sko univerzo, ki je neobhodno potrebna za naš nadaljni kulturni, gospodarski in politični razvoj.

— **Slovesna zaprisega finančnega uradništva v Ljubljani** se je vršila 17. t. m. v Mestnem domu. De-legal finančnega ministristva Dr. Šavnik je po zaprisegi obljubil navzočim, da bo skrbel za izpolnitev upravičenih želj uradništva.

— **Shod železničarjev.** Siro-kovni odsek progovnih nadziralcev in vseh mojestrov progovdrževalne službe državne in južne železnice bo imel dne 1. junija 1919 v Ljubljani, v gostilni „Pri novem svetu“ važni sestanek. Začetek točno ob 15. uri. Ker pridejo važne stanovske zadeve na razpravo, se računa s polnoštevilno udeležbo. Pristop imajo samo že na-stavljeni nadziratelji in mojstri.

— **Za železničarje iz zasede-noga ozemlja.** Deželna vlada za Slo-venijo je določila, da mora železniška uprava skrbeti za slovanske železni-čarje, ki so jih Italijani izgnali iz za-sedenega ozemlja. Vsak železničar-begunec mora prositi železniško upravo, da ga sprejme v službo.

— **Goljufije pri Vojni zvezi** zavzemajo vedno večji obseg. Pri areiranemu ravnatelju Žalerju in pri skladiščniku Bolhi, ki sta bila oba socijalna demokrata, je bilo zaplenje-nega v denarju, hranilnih knjižicah in blagu okrog 400.000 kron. Oba are-rirana sta kupčevala z raznim za Voj-no zvezo namenjenim blagom in za-slужila samo pri 1 vagonu sladkorja 190.000 kron. Sladkor sta prodajala po 20 in 22 kron kilogram. Delavstvo je bilo ravno vsled sleparskih kupčij s sladkorjem neizmerno oškodovano, ker je bil sladkor vštet v kontingent in delavstvo ni dobilo nobenega na-domestila za ukradeno blago. Kupče-valo se pa ni samo s sladkorjem na sleparski način, an pak tudi s fižolom, slivami, vžigalicami, krompirjem, petrolejom, špiritom, skratka skoraj z vsem blagom, kar ga je imela na raz-polago Vojna zveza za delavstvo po industrijskih podjetjih. Socijalistični voditelji Vojne zveze pa niso samo veržili z neobhodno potrebnim bla-gom, ki si ga je delavstvo krvavo že-lelo, ampak so zagrešili tudi defrav-dacijo v znesku 50.000 kron, ki je bila dvignjena pri Splošnem kreditnem društvu na ime Vojne zveze, ki pa ni nikjer zaračunjena. Socijalno demo-kratični voditelj Anton Kristan se sedaj izgovarja, da ni goljufij pri Vojni zve-zi čisto nič zakrivil. Anton Kristan je bil predsednik vojne zveze, in njegova dolžnost bi bila, da bi svojemu pod-rejenemu osebju malo bolje na prste gledal, da ne bi goljufali vse povprek. Posebno bi bil Anton Kristan to dol-žan storiti, ker je dobil za svoje delo pri Vojni zvezi nagrado 10.000 kron. Nagrade Kristan ni dobil za neredno, ampak za redno in vzorno poslovanje Vojne zveze. Sicer smo pa prepričani, da bo sodniška preiskava dognala še marsikaj lenega o socijalno demo-kratičnem gospodarstvu in takrat se bomo podrobneje pečali s celo zadevo. Za vsakega pametnega delavca je pa že danes jasno, da od soc. demo-kratičnih voditeljev, kakor jasno iz-pričuje njihova tolikrat hvallšana Voj-na zveza, nima kaj prida pričakovati.

— **Hujskači proti obstoju dr-žave SHS.** Čuk Anton iz Pevme pri Gorici je bil na 16. t. m. pri južnem kolodvoru od vojaške policije aretiran, ker je hujskal tam nahajajoče vojake, kateri so imeli oditi na koroško fronto, da naj nikar ne odidejo tje ali pa, da

naj tam za to skrbe, da pridejo sem Nemci, kateri so naši prijatelji. Čuka izročilo se je deželni sodniji. — Josip Kermelj je bil aretiran in izročen državnemu pravdnistvu, ker je voja-kom, kateri so se peljali z dolensko železnico k orožnim vajam, rekel, da so neumni če se pozivu odzovejo. — Matija Bricelj, pleskar iz Bizovika, je v Ljubljani propagiral misel, da se vpoklicani ne bi odzvali pozivu k oro-žnim vajam. Ko je prišla patrolja je izginil.

— **Prijeti tihotapci s tobakom.** Zadnje čase se je tihotapsivo s tobakom precej razširilo. Razni nemški in itali-janski verižniki kupujejo v Ljubljani in drugod po Sloveniji tobak, ki ga potem iztihotapijo v Nemško Avstrijo oziroma v Trst in zasedeno ozemlje. Ljubljanski policiji se je posrečilo, da je zasledila te tihotapce in jim odvzela nakupljen tobak. Med tihotapci sta bila dva Nemca iz Gradca in neki Slovenec iz zasedenega ozemlja.

— **Pomanjkanje zdravil v naši državi** je vedno večje. Lekarne nimajo niti najpotrebnejših zdravil več v zalogi. Kar je prišlo zadnje čase iz inozemstva, je tako malo, da ne pride niti v poštev pri tolikih milijonih prebivalstva. V državi je dosti surovin za izdelovanje zdravil, toda v celi Jugoslaviji nimamo niti ene tovarne te vrste. Torej smo navezani izključno na uvoz. Najbolj potrebujemo aspirin, kinin, morfin, gli-cerin in kofein. Naša vlada bi morala poskrbeti, da jih dobimo potom re-kompenzacij iz Švice in Zedinjenih držav. Saj imamo vendar ministristvo za zdravstvo, ki naj sporazumno z ministrom trgovine stori svojo dolžnost napram državljanom, ki so že itak dovolj onemogli vsled vojne in njenih posledic.

— **Italijani so veliko število Jugoslovanov internirali in zaprli v različne ječe.** Da se tem nesreč-nikom odpomore in svoječasno oško-duje, kar vsekakor zaslužijo, je v to potrebna točna statistika vseh slučajev. Podpisana pisarna prosi vse one osebe, ki so jim taki slučaji znani, naj točno naznanijo pismenim potom ime in priimek žrtve italijanskega nasilstva, starost, datum internacije ali aretacije, vzrok v kolikor je poznan, kraj, kje je, oziroma kje je bila dotična oseba internirana ali zaprta, ali je že sedaj svobodna, in vse podrobnosti, ki so važne za presojanje slučaja, končno če je bila obtožena ali celo obsojena, radi česar se je to zgodilo. — Pisarna za zasedeno ozemlje, Ljubljana, Pra-žakova ulica števil. 3/1.

— **Židje v Sloveniji.** Židje v Ljubljani in drugod po Sloveniji so se s podporo poverjenika za uk in bogočastje ločili od izraelske cerk-vene občine v Gradzu in prijavi-li svoj pristop k židovski cerkveni ob-čini v Zagrebu. V Ljubljani namera-vajo sezidati celo svojo sinagogo. Do 1. 1910. je bilo na Kranjskem 147 židov. Zadnje čase pa se je njihovo število v Sloveniji precej pomnožilo. Hrvaški, poljski in madžarski židi se nameravajo priseliti v večjem številu v naše kraje. Ker niso židi samo iz-sesevalci ljudstva, ampak tudi nosilci nemške „kulture“ in nemškega jezika, je treba, da naše oblasti pravočasno ustavijo naselitev židov v Sloveniji. V Ljubljani in drugod je zadnje čase vedno več židov, ki veržijo in delajo draginjo. Deželna vlada naj poskrbi, da se židovski živelj ne razmnoži v našo narodno gospodarsko škodo.

— **Krušne karte v Ljubljani** so odpravljene. Dobro znanenje za bolj-še čase.

— **Trupla sarajevskih atenta-torjev** bodo 8. in 9. junija izkopali v Terežnu. Na obletnico atentata 28. junija pa se bodo slovesno prenesla v Sarajevo.

— **Direktni osebni vlaki Ljub-ljana—Dunaj.** Z 22. majem se med Ljubljano in Dunajem po južni želez-nici vpelejo zopet direktni promet oseb-nih vlakov tako, da bo vlak 36a (od-hod iz Ljubljane 10 41, prihod v Mari-bor 15 04), ki je vozil do sedaj samo do Maribora, vozil iz Maribora dalje proti Dunaju (odhod iz Maribora ob

15:40). Iz nasprotni strani bo direktno vozil z Dunaja vlak št. 35 (odhod iz Dunaja ob 21:40), ki preide v Mariboru v vlak št. 35a (odhod iz Maribora ob 10:13, prihod v Ljubljano ob 14:51).

— **Izdajo potnih listov** za potovanje v neprijateljske, zavezne in neutralne države se je spreminjajoč dotedanje predpise uredilo takole: Potovanje se dovoljuje samo v slučajih, ker je nujnost in potreba dokazana. Točno utemeljene pismene prošnje je vložiti pri okrajnem glavarstvu bivališča, v Ljubljani pri policijskem ravnateljstvu. Te oblasti izvršijo v potrebi in nujnosti tozadevne poizvedbe in pošljejo potem prošnje deželni vladi za Slovenijo v Ljubljani, katera dovoljuje potovanje. Podpis pri dravski divizijski oblasti preskrbi policijsko ravnateljstvo. Na ustmene prošnje se ni mogoče ozirati.

— **Državna posredovalnica za delo.** (Podružnica za Ljubljano in okolico). Delo iščejo pisarniške moči (297), trgovski uslužbenci (154), hlapci, poljski delavci (121), natakariji, natakarike, točilci, stavb. strojni in navad. ključavničarji, mehaniki, služkinje, kuharice, oskrbniki, ekonomski, tov. delavci, delavke, peki, mlinarji, mesarji, krojači, čevljarji, šivilje, urad. trg. slugi, boln. strežnice, učiteljice itd. V delo sprejme posredovalnica težake, hlapce, viničarje (106), opek. delavce, delavke, zidarje, služkinje, mizarje, tesarje, krojače za veliko in malo delo, čevljarje, pomočnike, vajence, pisarniške moči, kolarje, kleparje, usnarje itd.

— **Tamburaške instrumente** za cel zbor ali posamezne kupi Mladinska skupina Narodno socijalne Zveze. Ponudbe na N. S. Z., Narodni dom, L. nadstropje, desno.

— **Gozdarji — državni uradniki.** Deželna vlada za Slovenijo je uvrstila okrajne gozdarje in gozdarje uprave državnih gozdov in gozdov verskega zaklada med državne uradnike. Gozdni čuvaji se uvrstijo med sluge.

— **Dolg entente.** Celokupna vsota, ki jo dolguje ententa Zedinjenim državam, znaša 9 milijard dolarjev.

— **Nova kuga.** V Sremu, Bački in Banatu kuhajo v kljub strogi prepovedi žganje iz koruze. Odrasli in otroci so začeli piti to žganje kakor vodo. Žalostno za naš narod in naše potomce.

Dopisi.

Zagorje ob Savi. Upokojenci trboveljske premogokopne družbe žive v največji bedi in pomanjkanju. Pokojnina znaša za delavce mesečno 16 do 24 kron, za vdove mesečno 5 do 12 kron in preskrbnina za otroke 2 do 5 kron mesečno. Vsi prizadeži so ponovno prosili pri vseh merodajnih mestih za zvišanje dohodkov, a vedno brezuspešno. Sredi meseca marca t. l. se je izročil deželni vladi v Ljubljani predlog, da je zvišati pokojnine, oziroma preskrbovalnine za najmanj 200%. Deželna vlada je poslala predlog bratovski skladnici, da odbor odobri za prošeno zvišanje, oziroma odda svoje mnenje. Odbor bratovske skladnice je navzlic temu, da je bilo v predlogu dokazano, da je začasni povišek pokojnin, oziroma preskrbovalnin z razpoložljivim kapitalom bratovske skladnice krit, izjavil, da odobri predlog le pod pogojem, če plača primanjkljaj deželna vlada. S to izjavo se je celo zadevo zavleklo, če ne pokopalo. Vsem upokojencem drugih stanov so se zvišali dohodki, le rudniški upokojenci naj bodo še za naprej prikrajšani. Čisto gotovo ni nikogar na svetu, ki bi bil odpravljen s tako samotno nizko pokojnino, kot mi. Vse svoje življenje in vse svoje moči smo pustili rudniku. Sedaj na stare dni imamo za vse svoje zvesto in trdo delo le plačilo stradanja in največjega pomanjkanja. Veselimo se svoje svobodne domovine, vendar zahtevamo, da nam nova domovina ne reže več mačehovskega kruha, ampak nam pripomore vsaj do človeka

vrednega življenja. Od deželne vlade nujno zahtevamo, da se zaprošeno zvišanje pokojnin takoj izvrši. Če že danes ni mogoče stalno in korenito urediti povišanje pokojnin, naj se na ta ali oni način vsaj začasno pomaga onemoglim delavcem, vdovam in sirotam. Čakati ne moremo niti en dan več! Kot se je za marsikatero manj potrebno stvar dobil denar, se mora toliko bolj dobiti denar za nas, ki smo pri kraju s svojimi močmi. Zapomnite se: kdor hitro da, dvakrat da!

Sevnica ob Savi. Gotovo ni kraja v Sloveniji, kjer bi imeli še vedno privandrani Nemci tako besedo kot v Sevnici. V tovarni za kopita, ki je last bratov Winkle se postopa še vedno tako, kot se je z delavstvom postopalo pred petdesetimi leti. Nemški nestrpni mogočnejši so Winkleji, ki so se nazirli slovenskega denarja in žuljev, sedaj pa mislijo, da jim pod božjim solncem nihče nič ne more. Andrej Winkle, solastnik tovarne, se je dne 14. t. m. celo upal, dati za usnico nekemu delavcu, ker ga ni dovolj spoštljivo in hlapčevsko pozdravil. Je gotovo to velika nezastidljivost, da se upa privandrani nemški tovarnar pretepati poštene slovenske delavce. Čudimo se le, kaj misli deželna vlada, da že vendar enkrat ne spodi Winkleja med njegove nemške bratce, ker takih surovežev in nasilnežev ne moremo več trpeti med seboj. Če vlada ne bo posegla vmes, si bo razburjeno delavstvo samo vzelo pravico in pognalo nemško svojat preko meja. Naše potrpežljivosti je konec. Sicer bomo pa prihodnjič iz črpnih poročal o sevnških razmerah, kjer se goče stvar, ki smrdi do neba in postavljajo odločnost deželne vlade, ki bodi vlada osvobojenega naroda, v zelo čudno luč.

Boljševiki na ljubljanski pošti. Poštna poduradnika Š. in L. so svojčas na podlagi znane vladne naredbi odpuščili iz službe. Toda kar naenkrat je poštna uprava preklicala odpoved in oba gospoda s 1. majem zopet sprejela nazaj v službo. Uslužbenci smo si veliko prizadejali, da ne bi prišla več nazaj na pošto. Š. je bil zagrižen nemškutarski štajerc, dočim je bil L. rojen nekje v Furlaniji ter do začetka avstrijsko-italijanske vojne navdušen lahon, po napovedi vojne pa vnet podpiratelj Südmärke. Seveda sta imela oba kot "štram tajč" lepo službo pri poštni blagajni. Če si svoj čas vstopil v ta oddelek, ni bilo slišati drugega kot nemško lajanje, kot kje na Prusaškem. Zato se danes ne moremo dovolj na čuditi, kako je bilo mogoče sprejeti v poštno službo take nesramne pritepenca. In kar je najlepše, predstojnik urada se je celo osmelil, podeliti obema nemčurjema zopet stara, ugodna mesta, ki sta jih svojčas dobila le vsled svojega protinardnega gobezdanja. Ni čuda, da je vsled takega ravnanja završalo med uslužbenci. Danes je konec avstrijskih razmer, da je moral Slovenec molčati za zapečkom, dočim se je sovražni tujec ošabno šopiril za mizo. Razumljivo je, da so uslužbenci proti odredbi svojega predstojnika odločno ugovarjali. Ker protesti pri predstojniku niso nič zalegli, so se uslužbenci obrnili do nadravnatelja, ki je končno odredil, da nemčurja ne smeta na staro mesto. Vsled teh upravičenih korakov narodno-zavednih poštinih nastavljenecv se je predstojnik strašno razburil in jezil nad boljševidom na pošti ter kričal, da s takimi ljudmi ne more delati na pošti. Gospod predstojnik le počasi! Prav lahko se dela z nami. Samo tega nikdar ne bomo dopustili, da bi imel nemčurški ali furlanski pritepenec prednost pred našimi zavednimi tovariši. Pravične zahteve še niso boljševidem. Sicer pa pravimo: skrajni čas je, da se tudi pri pošti že enkrat korenito pomeže z avstrijskim sistemom in odločno prepreči rogoviljenje raznih gospodov nesrečnega spomina. Enkrat ste imeli veliko besedo, a jo danes nimate več. To je bilo takrat, ko ste sedeli v senci avstrijske dvoglave pošasti!

Iz užitniških krogov. V drugi številki Narodnega Socialista jadicuje užitniški uslužbenec radi slabih plač ter vprašuje, zakaj se ti uslužbenci ne organizirajo? Odgovor je lahek! Vodilna mesta pri deželnem užitniškem zakupu zavzemajo osebe, ki so sicer napravile vso trnjevo pot deželnega ali privatnega dacarja, ko so pa kot zvesti hlapci prejšnjega režima sedli k polnim mizam, so pozabili na socialno revščino svojih bivših kolegov. — Bili so tako hvaležni svojemu protektorju, da so vsak pokret nižje stoječih v kali zadušili, nepokorne pa spravili ob kruh in v ubošivo. Ako tedaj ti gospodje sklepajo za zeleno mizo v definitivnem stanju, ni čudno, ako se priprost dacar ne upa stanovsko dobro organizirati. — Res je, da imajo deželni užitniški uslužbenci svoje stanovsko društvo, ki pa je bolj paradnega značaja. Gospodje iz Ljubljane znajo že odbornikom povedati, kako se društvo vodi, da ne dela "ta višjim" sitnosti. Toda časi se spreminjajo. Naj bodo tudi deželni dacarji uverjeni, da bodo svoje zboljšanje dosegli le potom stanovske organizacije. Toda organizacija bi morala biti res strokovno stanovska organizacija, ki bi se neustrašno zavzela za koristi svojih članov. In tako organizacijo si takoj ustanovimo, če hočemo boljših časov in boljših razmer.

Iz tiskarskih krogov smo prejeli in priobčujemo: Ker so že časopisi objavili reguliranje tiskarskih plač, glede katerih se čuje v javnosti časih neumestno pojmovanje, naj nam bo dovoljeno i tem potom nekoliko besed. Razlogov za to je več kot eden.

Res je, da smo tiskarji dosegli nekaj zvišanja plačil, pravtako je pa tudi res, da je bil že skrajni čas. Kak drug stan si semintja lahko pomaga v teh časih s tem, da dela tudi doma, t. j. izven službe, na primer krojači, čevljarji, urarji pisarji in mnogi drugi delavci; tiskarju je to nemogoče, odvisen je povsem le od zasužka med stenami tiskarne. Je torej stan že zbog tega potreben bil obzirnosti že prej.

Da te ni bilo, je stvar drugih. Upali smo, da bo onih težkih dni kmalu konec, čakali smo in se varali. Tako so potekala leta. Bilo je tudi različnih "opomb", besed o pomanjkanju papirja, barv, svinca itd. Celotno iz lastnih vrst so prihajale obupne "tožbe" o brezposelnosti, kot da bi bilo kritični situaciji tiskarja s tem kaj pomaganega! Molčali smo in trpeli — in dočakali dobo strganih hlač...

Naj se smatra za predbacivanje: tudi krojačem je manjkalo marsikaj, še več čevljarjem in drugim, a se niso zbegnili, temveč brez strahu korakali s časom vstřic. Če v naši stroki slučajno ni bilo razumevanja razen par častnih izjem od strani naših gg. šefov in faktorjev, ki so pa stali žal pod vplivom nemške Zvezine diktature, nismo bili krivi mi — faktum je, da smo silno zaostali! — Casu neprijetno, premaienkostno zviševanje cen tiskarskim izdelkom je bila ena glavnih krivd naših podjetij, ker so s tem prisiljeni zanemarjali svoje zaposlene osebe oziroma same sebe.

Če vzamemo par primerov: jajce, ki je stalo pred vojno 6 vinarjev, stane danes 60 vinarjev (najmanj!) kruh, ki je stal 20 vinarjev stane danes 2 K (najmanj in je slabši!) itd., pridemo zaključka — z mirno vestjo rečemo — da je današnjih 20 vinarjev komaj toliko, kot pred vojno 2 vinarja. No, in danes stane časopis še le 40 vinarjev, torej toliko, kot bi bil pred vojno 4 vinarje. A kje je bil dobiti dnevnik à 4 vinarje? Mimosgrede: Na trgu gledam gospoda, ki kupi glavico solate; preštel je peresca, bilo jih je akorad 12, in za teh tucat peresc je plačal 80 vinarjev. — Hrana je potrebna, a nič manj potrebno je tudi čitanje listov, posebno dandanes — in to tudi kmetu — a kje je primera solate napram časopisu?!

Zakoni razvoja pa zahtevajo svoj tribut — in pred tem nas je bilo in nas je še — strah, kajti da bi mogli s sedanjimi prejemki zamašiti vse

luknje, ki jih je vsekala v našo eksistenčnost vojna, ni misliti, ker kljub zviškom ni dosežena niti polovica visočine predvojnih plač, ne glede, da bi iste inače po domjenem tarifu tudi stopnjevale, ergo: kje je šele eksistenčni minimum?...

K temu povišku pa smemo vsekator omeniti: Poprej smo imeli ob sobotah popoldan pol ure krajši delavni čas, ta je odpravljen. Dalje smo imeli na Veliko soboto, Binkoštno soboto in na Sveti večer popoldan dve uri manj dela (tako je bilo sklenjeno tarifalno; običajno se je delo končalo opoldan, a se je oni dve in četrt uri moralo doprijeti), odbiti sta tudi ti dve uri. Imeli smo celo 1. maja prost popoldan ob nepritržani plači, letos pa, ko je praznovalo vse, celo natakariji in natakarike, trgovski nastavljenici in nastavljenke, kuharice, šole, uradi itd. in vsi ti ob neprikrajšani plači, smo mi zgubili še ta popoldan. Sicer smo praznovali cel dan, toda na svoje stroške.

Omembe vredno je tudi, da od leta 1913 ni pri nas več v navadi podeljevanje dopustov, včasih je bil vsaj enotedenski, saj je uveden po skorov vseh panogah, dobivajo ga trgovski nastavljenici, natakariji i. dr., ki imajo dokaj razvedrilen posel, medtem ko mora tiskar osobito stavec buliti cel dan v zamazane črke, barvo, često tudi težko vzdigniti in nositi ter se v prav mnogih slučajih "bifliti" s prečudnim in mnogokdaj pomanjkljivim rokopisom. Upamo, da nas ne zavidate!

Svobodna izpoved.

(Sodobna sličica).

— Duhovni oče, spovem se, da sem zjutraj popil piva čez mero. — Zakaj si tako nezmerno in lakomno pil, sinko? — Strašno sem bil žejen, sinoči sem bil popolnoma pijan. — Kako? Zakaj si padel tako nizko, da prideš v tak položaj. — Da udušim pekočo vest. — A kaj si napravil? — Ukral sem vse prihranke svoje žene, oče. — Zakaj si to naredil? — Najpreje zato, ker sem vse svoje izgubil z igro, a potem zato, ker ona ni več potrebovala denarja. — Zakaj ni potrebovala denarja? — Ker je bila mrtva, ubil sem jo. — Kaj te je k temu privedlo, nesrečnik. — Ker me je že dva dni preklinjevala in me psovala z najgršimi imeni. — Pa zakaj te je klela? — Verjetno zato, ker sem zažgal hišo njenih rod teljev, ker sem ji posilil sestro in ji z revolverjem ubil brata. Jaz mislim zato...

Ko je v nekem francoskem selu v Provansi čul to strašno izpoved, je mislil, da je človek nor in pohitel je po stražnike in zadržavnik. Toda grešnik ga mirno čaka na cerkvenih vratih, dokler se ne vrne in tedaj mu povsem mirno reče: "Jaz sem hotel pred ječo biti rešen pred Bogom — a vi hitite po žandarje in me puščate v obupu. Današnji župniki bi morali imeti močnejše živce, ker mislim, da je na milijone hujših grešnikov od mene, moj duhovni oče. Vidi se, da niste gledali vojne!"

Andrič Renard.

Narodno gospodarstvo.

Zbirajmo zlato. Nemški agenti hodijo po naših krajih in kupujejo po najvišji ceni zlato in srebro. Ali se ne bi moglo pri nas uvesti zbiranje zlatih in srebrnih predmetov, ker je vendar boljše, da ostanejo te dragocenosti doma, kakor pa da jih vzamejo tujci. V Čehoslovaški in Nemški Avstriji so že začeli z zbiranjem zlata.

Cene klavni živini na Hrvatskem so se močno znižale. Kaj pa pri nas?

Bencin in strojno oje. Iz Poljske se začne uvažati v Jugoslavijo bencin,

strojno olje in drugi petrolejski izdelki, ki se bodo porabili v prvi vrsti za dela v rudnikih. Naša država bo v zameno pošiljala ekstrakte za strojenje usnja.

Trgovski promet z Ameriko. Ameriški vojni trgovski svet je dovolil svobodno trgovino med Jugoslavijo in Zedinjenimi državami. Izvoz je prepovedan samo za vojni material, premog, pšenično moko, zlato in zlate dragocenosti, ki vsebujejo več kakor 45% čistega zlata.

Železniški promet v Jugoslaviji je silno otežkočen. Razmere na hrvaških železnicah so ponekod pod vsako kritiko. V Sloveniji se vrši redni promet, toda zvišanje cen posebno pri južni železnici ovira redne trgovsko-gospodarske zveze, kar povzroča draginjo in pomanjkanje najpotrebnejših predmetov. Veržniki in vojni dobičkarji delajo pri tem imenitne kupčije na račun ubrgega ljudstva. Pošteni trgovci, ki si tekom vojne niso priglujufali milijone, ne pridejo do blaga, ker ga jim podkupijo razni špekulanti. Mali obrtniki pa še celo ne morejo priti do tega, da bi izvrševali svojo obrt, ker so glede svojih obrtnih potrebščin odvisni od špekulantov, ki imajo vedno dovolj denarja za potovanje, če tudi se cene na železnici še tako zvišajo. Skrajni čas je, da naša osrednja vlada preskrbi vse potrebno za redni promet v Jugoslaviji in da stori svojo dolžnost napram državi in državljanom. Pred-

vsem se morajo znižati cene tretjega razreda na južni železnici kakor tudi tarif za prevozno blago. Ubogo delavstvo in drugi nepremožni sloji, ki tvorijo v resnici državo, se morajo vpoštovati v prvi vrsti. Raznim špekulantom in vojnim dobičkarjem pa naj država sploh onemogoči potovanje v izkoriščevalne svrhe. Če je naši vladi res kaj za blagor ljudstva, naj pokaže svojo voljo in svojo zmožnost tudi v dejanjih.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Ivan Tavčar.
Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Vabilo na naročbo.

„Narodni Socijalist“

bo zastopal socialne, gospodarske in politične zahteve in pravice narodnega delavstva, sploh vseh onih, ki živijo od dela svojih rok oziroma svojih misli. „Narodni Socijalist“ bo zastopal socialno pravičnost in enakost vseh svobodnih državljanov brez razlike.

Uredništvo je v Ljubljani. Narodni dom, 1. nadstropje (v prostorih Narodne Socialne Zveze).

Naročnina za leto znaša K 16.—, za pol leta K 8.—, za četrt leta 4 K in za en mesec K 1.50.

Upravništvo „Narodnega Socijalista“ je v Ljubljani, Marijin trg 8.

Naročite „Narodnega Socijalista“ in pridobivate naročnike!

Rabim več ključavničarskih pomočnikov in izurjenega kovača. Dopisi z zahtevo plače naj se vpošljejo na Ivan Rebek, ključavničarski mojster v Celju.

Pile, žage, orodje za vse svrhe priporoča Odon Koutny specialna trgovina jeklenine in tehničnih potrebščin, Ljubljana, Kolodvorska ulica 37.

V Ljubljano potujočemu občinstvu se priporoča restavracija v Prešernovi ul. 9.

„Zvezna tiskarna“ v Ljubljani, Stari trg

izvršuje tiskovine vseh vrst, kakor: časopisa, knjige, brošure, senike, lepake, letake, usporede, tabele, računa, kvarta in pisarnski papir s firmo, vizitke, naslovnice, računsko zaključke in vsa v to stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Zbirko zanimivih povesti in novel z Gorenjskega obsega knjiga:

„Šopek samotarke“

Spisala znana povsod priljubljena ljudska pesnica in pisateljica M. Komanova

Založila in izdala

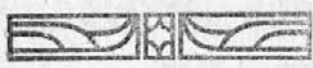
Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marijin trg 8. Cena vezani knjigi K 5.—, broširani K 4.—.

„KINTA“ karbidne svetilke
najnovejšega sestava, fino emajlirane, enostavne, ter popolnoma nenevarne razpošilja po poštnem povzetju za ceno 32 K, poštnina posebej
Glavno zastopstvo „KINTA“ svetilk, Ljubljana, Dunajska cesta 12.
Telegrami: KINTA Ljubljana.

Konfekcijska tvrdka
IVAN MASTNAK
v Celju, Graška ulica št. 15.
Velika zaloga vsakovrstnih oblek za gospode in dečke, kostumov za otroke in vseh krojaških potrebščin. Postrežba in blago solidno.

! SVETLA !
Generalna reprezentanca za baterije, žarnice, elektrotehniko, (izdelek svetovne slovenske tvornice) za kraljestvo SHS
Janko Pogačar, Zagreb,
časno Ljubljana, Ilirska ulica št. 29/1.

Zbirajte za narodno-socialni tiskovni sklad!!

Najlepše darilo mladini

je povest slovenskega dečka iz pretekle svetovne vojske

„DORE“

Knjiga je lepo ilustrirana ter bo v mestu in na deželi vzbudila veliko zanimanje. Cena vezani knjigi je K 4.—. Dobiva se v knjigarnah kakor tudi v Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marijin trg 8.

Elektrotehnik

specialist za mali tok, oblastveno koncesioniran se priporoča za prevzemanje napeljav in popravil hišnih zvoncev, telefonov, strelododov, različnih zdravniških aparatov itd. po dnevni ceni.

Z odličnim spoštovanjem
MAKS SARTORY
elektrotehnik
Ljubljana, Žabjak št. 3.

Narodno-socialna zveza v Ljubljani razpisuje mesto **strokovnega tajnika.**

V to kvalificirani kompetentje se naj zglase v uradnih prostorih NSZ., Narodni dom, od 5. do 6. zvečer.

Prva Jugoslovanska zaloga vseh živil na debelo za Kranjsko v Ljubljani

Ljudevit Jakovlić
Rimska cesta 19

priporoča svojo bogato zalogo živil vsem delavskim konsum. društvom in sl. občinstvu.

Opozarjamo na brošuro:
„Kod naj se potegne pravična meja med Jugoslavijo in Italijo?“

Spisal prof. F. Seidl. Z enim zemljevidom. Založil odsek za zasedeno ozemlje.

Cena 1 krono.

Dobiva se po knjigarnah, v upravništvih „Jugoslavije“ v Ljubljani, Celju, Mariboru, Ptuj in Novem mestu.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani
Telefon št. 15. Prečna ulica 2/II. Telefon št. 15.

prevzema pogrebe vseh vrst in vsa v pogrebno stroko spadajoča opravila v mestu in na deželi, dalje izvršuje ekshumacije in prepeljave v in iz Ljubljane z vozom ali po železnici.

Velika zaloga najrazličnejših kovinastih in lesenih krst na kar se posebej opozarja p. t. občinstvo z dežele.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani
r. z. z. n. z.
Obrestuje hranilne vloge po **2%**
Sprejema vloge na tekoči račun. — Čekovni promet. — Eskont in inkasomenic. — Lombardiranje vrednostnih papirjev.
Stanje hranilnih vlog nad . . . . . K 50.000.000.—
Reservni zakladi nad . . . . . K 1.100.000.—
Ustanovljena leta 1881.

Članski prispevki in podpore Narodno-socialne Zveze.

I. razred. — Članarina 40 vinarjev na teden. — Podpore:

Članstvo	nad 1/4 leta (12 tednov)	nad 1 leto (52 tednov)	nad 3 leta (156 tednov)
V bolezni	10 ted. po 8K	10 ted. po 10K	10 ted. po 12K
V brezposelnosti	5 ted. po 16K	5 ted. po 18K	6 ted. po 20K
Porodnice	—	1 ted. po 10K	—
Pogrebščina	—	4 ted. po 8K	—
	—	enkrat 60 K	enkrat 80 K

II. razred. — Članarina 80 vinarjev na teden. — Podpore:

Članstvo	nad 1/4 leta (12 tednov)	nad 1 leto (52 tednov)	nad 3 leta (156 tednov)
V bolezni	10 ted. po 16K	10 ted. po 18K	10 ted. po 20K
V brezposelnosti	—	3 ted. po 14K	5 ted. po 16K
Porodnice	5 ted. po 18K	5 ted. po 22K	6 ted. po 24K
Pogrebščina	—	5 ted. po 14K	6 ted. po 18K
	—	4 ted. po 16K	—
	—	enkrat 100 K	enkrat 120 K

III. razred. — Članarina 120 vinarjev na teden. — Podpore:

Članstvo	nad 1/4 leta (12 tednov)	nad 1 leto (52 tednov)	nad 3 leta (156 tednov)
V bolezni	12 ted. po 20K	10 ted. po 22K	10 ted. po 24K
V brezposelnosti	—	6 ted. po 20K	10 ted. po 20K
Porodnice	5 ted. po 24K	10 ted. po 26K	10 ted. po 30K
Pogrebščina	—	6 ted. po 20K	4 ted. po 20K
	—	4 ted. po 20K	—
	—	enkrat 140 K	enkrat 160 K

N. S. Z. ima svoje društvene prostore v Narodnem domu v Ljubljani (1. nadstropje, desno). Uradne ure so vsaki delavnik od 4 do 8 ure zvečer in ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. ure dopoldne. Tam lahko dobi vsakdo vsa nadaljna pojasnila. Za pisma je naslov: „Narodno-socialna Zveza“ v Ljubljani.

Dragi tovariši delavci in uslužbenci!
Vabimo Vas, da pristopite k N. S. Z. Uvrstite se v vrste prebujenega in svobodnega jugoslovanskega delavstva. Zavrzite malodušnost in omahovanje! Odločnost in vera v lastno moč bodi odslej zvezda vodnica v boljšo bodočnost jugoslovanskega proletarijata!